

In memoriam

In memoriam Edo Pivčević (1931. – 2021.)

Entia non sunt multiplicanda praeter necessitatem, kaže načelo čuvenoga skolastičkog filozofa Williama Ockhama. Iako ga je Ockham prvotno formulirao za razlučivanje između znanstvenih teorija, često ga se rabi i u drugim kontekstima. Tako se i ovdje može postaviti pitanje je li suvišno pisati već peti nekrolog za Edu Pivčevića. Kako bi izbjegli oštrinu Ockhamove britve, ovdje se ne usredotočujemo na informacije iznesene u prethodnim nekrolozima, *Hum*, 16 (25), *Kolo* (4/2021), *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, 47 (94), *Prolegomena*, 20 (2).

Nesumnjivo je da je Pivčević bio međunarodno priznat filozof, iako bi naravno bilo deplasirano pričati o tome da je pripadao samomu vrhu svjetske filozofije u drugome dijelu 20. stoljeća. Da bi se dobila slika o vrijednosti Pivčevićeve filozofije, dovoljno je promotriti nekoliko činjenica. Naime, *The Continuum Encyclopedia of British Philosophy* (Routledge 2006 etc.) Pivčevića navodi kao britanskoga filozofa, što zasigurno ne bi bio slučaj s nekim tko je u filozofiju zalutao. Nadalje, Pivčević članak „Does the Strategy of Austerity Work?“ objavljuje u knjizi *Truth and Its Nature (If Any)*, a uz njegov članak u ovoj knjizi nalaze se prilozi Donalda Davidsona, Paula Horwicha, Ilkka Niiniluote, Fredericka Stoutlanda, Jana Wolenskoga i drugih istaknutih i svjetski poznatih filozofa. Napokon, Pivčevićevu knjigu *The Reason Why: A Theory of Philosophical Explanation* recenzira poznati časopis *Notre Dame Philosophical Reviews* specijaliziran za recenzije recentnih filozofskih knjiga, a recenzent je Joseph Margolis, istaknuti predstavnik filozofije pragmatizma u drugome dijelu 20. stoljeća. U prosudbu kvalitete i vrijednosti Pivčevićevih filozofskih ideja ovdje neću ulaziti, opet zbog izbjegavanje Ockhamove oštrice, a navedene su informacije same po sebi dovoljne za kvalitetnu prosudbu Pivčevićeve filozofske vrijednosti. Naravno, komu ništa ne znače navedena imena ni činjenice, ništa mu neće značiti ni Pivčević, no teško da se za to može kriviti ili Pivčevića ili navedene podatke.

Osim profesionalnoga filozofskog rada, Pivčević je bio susretljiv za suradnju koja je često znatno više donosila drugoj strani nego njemu samomu. Tako je bez problema pristao biti članom Znanstvenoga vijeća upravo ovoga časopisa pri njegovu oživljavanju 2014. godine, a bio je i član znanstvenih vijeća i drugih časopisa u Republici Hrvatskoj. Također treba spomenuti i njegove vrijedne donacije knjižnicama u Hrvatskoj te knjižnici Filozofskoga

fakulteta Sveučilišta u Mostaru, iza čega su također najčešće stajale nesebične pobude. O Pivčevićevu trudu i brizi za Hrvatsku, čak i u vremenima kada to nije bilo popularno, također govori i pokretanje *Britansko-hrvatskog društva* (*British-Croatian Society*) i *Britansko-hrvatske revije* (*British-Croatian Review*) 1974. godine, kako bi britanskomu društvu prikazao objektivnu sliku hrvatske povijesti i kulture. Vrijednost ovoga projekta u vremenu u kojemu je nastao također ne treba posebno isticati.

Naposljetku, kao doktorand imao sam priliku razgovarati uživo s Pivčevićem potkraj 2016. godine. Rijetko se kojemu doktorandu iz filozofije ukaže prilika razgovarati s misliteljem o čijoj filozofiji piše disertaciju (ovo posebno vrijedi za one koji rade na antičkoj ili srednjovjekovnoj filozofiji), tako da sam zahvalan pokojnomu profesoru Pivčeviću na ukazanoj prilici. Tu su se još jednom pokazale njegova obzirnost i ljudska veličina. No nakon nekoliko rečenica razgovor je poprimio poprilično oštre tonove jer se naša poimanja nekih filozofskih velikana (a pogotovo Wittgensteina) nimalo nisu podudarala. Međutim, taj mi je susret svakako pomogao da stvorim zaokruženu sliku Pivčevićevih filozofskih stavova i onoga što se eksplicitno ne nalazi u njegovim objavljenim radovima. Pivčević je bio Hrvat svjetskoga glasa na filozofskome polju, takvih nema još puno živućih, a kako su živući, nije uputno navoditi im imena. Iza njega ostao je širok opus knjiga, članaka i drugih materijala koji su plodno tlo za komparativne studije i nove poglede na Pivčevića kao čovjeka i filozofa.

Mate Penava

mpenava21@unizd.hr